

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

دانشگاه کردستان

دانشکده علوم

گروه شیمی

عنوان:

مطالعه‌ی واکنش انامینون‌ها با استرهای استیلنی کم الکترون در مجاورت
تری فنیل فسفین

پژوهشگر:

مسعود بایزیدی

استاد راهنما:

دکتر فاروق نصیری

استاد مشاور:

دکتر لقمان مرادی

پایان نامه کارشناسی ارشد رشته شیمی گرایش آلی

بهمن ماه 1390

کلیه حقوق مادی و معنوی مترتب بر نتایج مطالعات،

ابتکارات و نوآوری های ناشی از تحقیق موضوع

این پایان نامه (رساله) متعلق به دانشگاه کردستان است.

*** تعهد نامه ***

اینجانب مسعود بایزیدی دانشجوی کارشناسی ارشد رشته شیمی گرایش آلی دانشگاه کردستان، دانشکده علوم گروه شیمی تعهد می‌نمایم که محتوای این پایان‌نامه نتیجه تلاش و تحقیقات خود بوده و از جایی کپی برداری نشده و به پایان رسانیدن آن نتیجه تلاش و مطالعات مستمر اینجانب و راهنمایی و مشاوره اساتید بوده است.

با تقدیم احترام

مسعود بایزیدی

1390/11/19

تقدیم بہ

پدر، مادر

و

خانوادہ می عزیزم

تقدیر و تشکر

خداوند را شاکر و سپاس گذارم که به من توفیق قدم نهادن در راه علم و دانش را داد و قدرت تحمل در برابر سختی‌ها را به من ارزانی فرمود.

در این راه

از استاد راهنمای بزرگوارم جناب آقای دکتر فاروق نصیری برای زحمات بی‌دریغشان نهایت تشکر را دارم.

از استاد مشاور عزیزم جناب آقای دکتر لقمان مرادی برای راهنمایی‌های با ارزش ایشان متشکرم.

از داوون و اساتید عزیز گروه شیمی در دانشگاه کردستان جناب آقایان دکتر فرزاد نیک‌پور، دکتر امین رستمی، دکتر کمال امانی به خاطر زحماتشان متشکرم.

از پدر و مادر بزرگوارم به خاطر تمام مهربانی‌هایشان بی‌نهایت متشکرم.
از برادرم، خواهرم و خانواده‌هایشان که در این راه من را کمک کردند تشکر می‌کنم.

از دوستان خوبم خانم‌ها و آقایان شهرام احمدی‌آذر، مهران امیری، بختیار سپهری، علی فرجی، امین زلالی، سجاد اسدبگی، نوشین زاهدی، سالار آقایی، محمد زارعی، فریدون جعفری، میثم یاری، سعید برجی، جمیله کدخدا، زینب عظیمیان، مریم بهجونیا، نهدسیرین بهمنی، فاطمه حسینیان، سمانه محمودی، چنور بهرامی، بهزاد قوامی، حمید حسینی، کاوه شریفی، بیان عزیزی، سمیه حسینی، ادیبه مهدوی، فرحناز جهانی و سمیه دارابی متشکرم.

فصل اول: کلیات

2	1-1- مقدمه
4	2-1- تهیه‌ی انامینون‌ها
7	3-1- واکنش انامینون‌ها
7	1-3-1- واکنش انامینون‌ها با الکترون دوست‌ها
10	2-3-1- واکنش انامینون‌ها با هسته دوست‌ها
11	3-3-1- واکنش انامینون‌ها با رادیکال‌ها
12	4-1- تهیه‌ی پیرول-2-ان‌ها
16	5-1- واکنش‌های پیرول-2-ان‌ها
19	6-1- کاربردهای پیرول-2-ان‌ها

فصل دوم: مواد و روش‌ها

22	1-2- دستگاه‌ها و مواد شیمیایی
23	2-2- روش عمومی تهیه‌ی انامینون‌ها
23	3-2- روش عمومی برای سنتز مشتقات پیرول-2-ان‌ها
24	4-2- مشخصات فیزیکی و اطلاعات طیفی ترکیبات سنتز شده
24	1-4-2- مشخصات فیزیکی و اطلاعات طیفی ترکیب 99a
24	2-4-2- مشخصات فیزیکی و اطلاعات طیفی ترکیب 99b
25	3-4-2- مشخصات فیزیکی و اطلاعات طیفی ترکیب 99c
25	4-4-2- مشخصات فیزیکی و اطلاعات طیفی ترکیب 99d
26	5-4-2- مشخصات فیزیکی و اطلاعات طیفی ترکیب 99e
26	6-4-2- مشخصات فیزیکی و اطلاعات طیفی ترکیب 99f

فصل سوم: بحث و نتایج

28.....	1-3- مقدمه.....
30.....	2-3- مروری بر سنتز انامینون‌های مورد استفاده.....
32.....	3-3- واکنش انامینون‌ها با استرهای استیلنی در مجاورت تری‌فنیل فسفین.....
34.....	4-3- مکانیسم پیشنهادی واکنش.....
35.....	5-3- تفسیر طیف‌ها.....
36.....	6-3- نتیجه‌گیری.....
37.....	پیوست.....
65.....	مراجع.....

فهرست جداول و اشکال

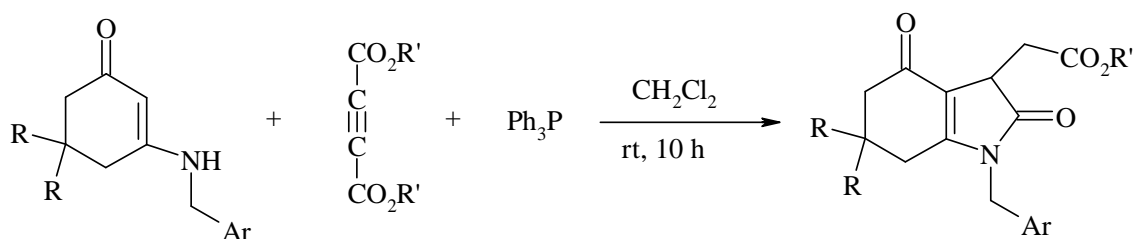
صفحه	عنوان
31.....	جدول 3-1- مواد اولیه و انامینون‌های سنتز شده.....
33.....	جدول 3-2- مواد اولیه و پیروول-2-ان‌های سنتز شده.....
38.....	شکل 1- طیف IR ترکیب 99a .....
39.....	شکل 2- طیف ^1H NMR ترکیب 99a .....
40.....	شکل 3- طیف ^1H NMR بزرگ شده ترکیب 99a .....
41.....	شکل 4- طیف ^1H NMR بزرگ شده ترکیب 99a .....
42.....	شکل 5- طیف ^{13}C NMR ترکیب 99a .....
43.....	شکل 6- طیف ^{13}C NMR بزرگ شده ترکیب 99a .....
44.....	شکل 7- طیف Mass ترکیب 99a .....
45.....	شکل 8- طیف IR ترکیب 99b .....
46.....	شکل 9- طیف ^1H NMR ترکیب 99b .....
47.....	شکل 10- طیف ^{13}C NMR ترکیب 99b .....
48.....	شکل 11- طیف Mass ترکیب 99b .....
49.....	شکل 12- طیف IR ترکیب 99c .....
50.....	شکل 13- طیف ^1H NMR ترکیب 99c .....
51.....	شکل 14- طیف ^{13}C NMR ترکیب 99c .....
52.....	شکل 15- طیف Mass ترکیب 99c .....
53.....	شکل 16- طیف IR ترکیب 99d .....
54.....	شکل 17- طیف ^1H NMR ترکیب 99d .....
55.....	شکل 18- طیف ^{13}C NMR ترکیب 99d .....
56.....	شکل 19- طیف Mass ترکیب 99d .....
57.....	شکل 20- طیف IR ترکیب 99e .....
58.....	شکل 21- طیف ^1H NMR ترکیب 99e .....

59.....	شكل 22- طيف ^{13}C NMR تركيب 99e
60.....	شكل 23- طيف Mass تركيب 99e
61.....	شكل 24- طيف IR تركيب 99f
62.....	شكل 25- طيف ^1H NMR تركيب 99f
63.....	شكل 26- طيف ^{13}C NMR تركيب 99f
64.....	شكل 27- طيف Mass تركيب 99f

چکیده

انامینون‌ها¹ واکنشگرهای فعال و در دسترس هستند و شیمی آن‌ها در سال‌های اخیر زیاد مورد توجه قرار گرفته است. از این نوع ترکیبات بیشتر در تهیهی هتروسیکل‌ها استفاده شده است. از طرف دیگر هتروسیکل‌های غیر آروماتیک پنج عضوی حاوی نیتروژن در بسیاری از ترکیبات طبیعی وجود دارند. در میان این ترکیبات، پیرولیدون‌ها به دلیل حضور در قسمت عمده‌ای از الکلوییدها و سم‌ها از اهمیت ویژه‌ای برخوردارند.

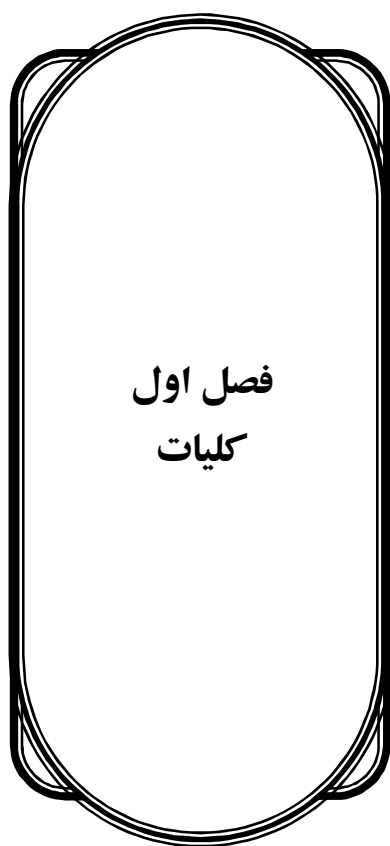
در پژوهش حاضر واکنش تک‌ظرفی² انامینون‌های حاصل از ترکیبات 1،3-دی‌کربونیل شش عضوی و بنزیدامین‌های استخلاف‌دار با استرهای استیلنی کم الکترون در مجاورت تری‌فنیل فسفین، در دمای اتاق و در حلال دی‌کلرومتان مورد بررسی قرار گرفت که منجر به تهیهی مشتقات پیرول-2-ان‌ها با راندمان خوب گردید.

R: H, Me; R': Me, Et; Ar: Bn, 2-Cl-Bn, 4-F-Bn

¹ Enaminones

² One-Pot

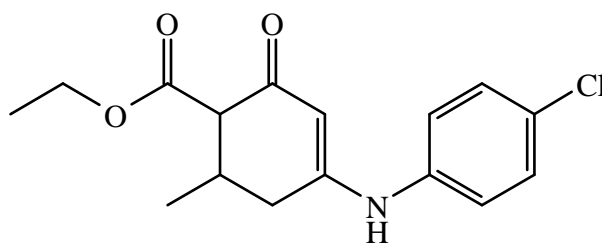

فصل اول
کلیات

فصل اول کلیات

1-1- مقدمه

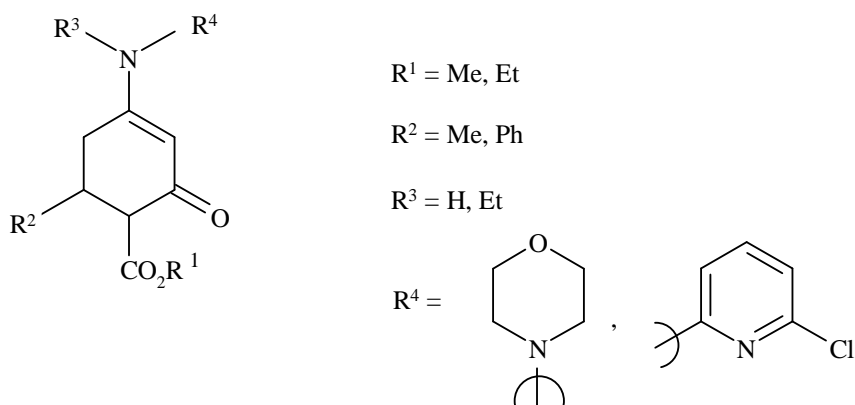
انامینون‌ها ترکیباتی با سیستم مزدوج $N=C-C=C=O$ هستند که این ساختار باعث شده، آن‌ها دارای خصوصیات منحصر به فردی باشند و به عنوان یک ماده‌ی اولیه موثر برای سنتز ترکیبات آلی به کار برده شوند. ساختار $N_a-C_b=C_c-C_d=O_e$ به علت وجود سه مرکز هسته‌دوست (مکان‌های a, c, و e) و دو مرکز الکترون‌دوست (مکان‌های d و b) واکنش‌پذیری بالایی را برای انامینون‌ها فراهم آورده است [1]. همچنین خود انامینون‌ها دارای فعالیت بیولوژیکی می‌باشند. به عنوان مثال انامینون مشهور به E121 به عنوان ضد التهاب، داروی ضد آسم و نگهدارنده‌ی سیستم ایمنی بدن¹ معرفی شده است [2].

E121

¹ Immunosuppressive Effects

همچنین سری دیگری از انامینون‌ها نیز مورد بررسی قرار گرفته و مشخص شده است که دارای خاصیت ضد باکتری و ضد تشنجی هستند. اغلب این انامینون‌ها به شکل حلقوی هستند [3].

از طرفی، ناجورحلقه‌های¹ پنج عضوی نیتروژن‌دار غیرآروماتیک شبیه پیرول-2-ان‌ها و ایندول-2-ان‌ها جزء واحدهای اصلی بسیاری از ترکیبات طبیعی مثل بیلی‌روبین‌ها² [4] و آلکالوئیدهایی شبیه استوراسپورین³ [5] هستند. این ترکیبات همچنین به دلیل دارا بودن فعالیت بیولوژیکی جزء داروهای مهمی از قبیل بازدارنده‌ی کیناز می‌باشند. در این فصل به بررسی روش‌های سنتز انامینون‌ها و پیرول-2-ان‌ها⁴ و همچنین واکنش‌های آن‌ها می‌پردازیم.

¹ Hetrocycles

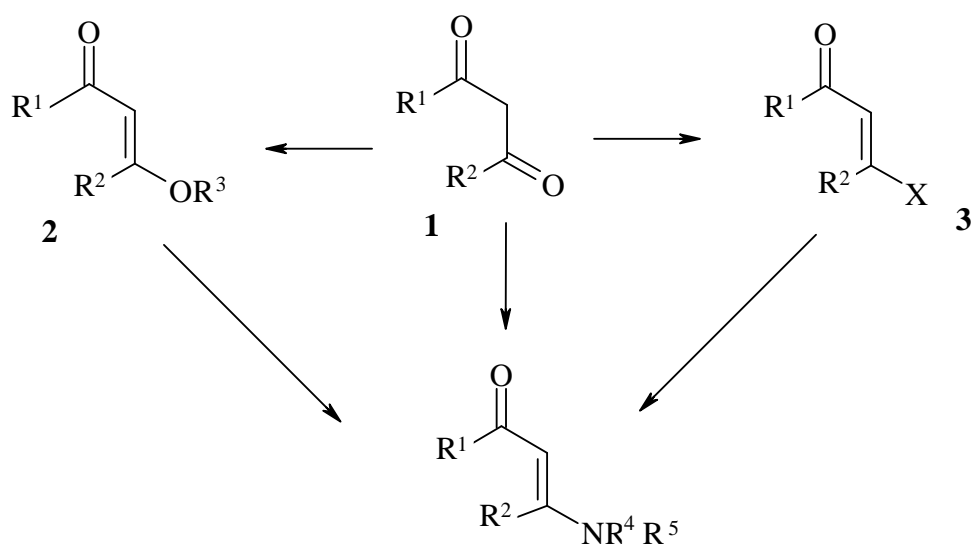
² Bilirubins

³ Staurosporine

⁴ Pyrrol-2-one

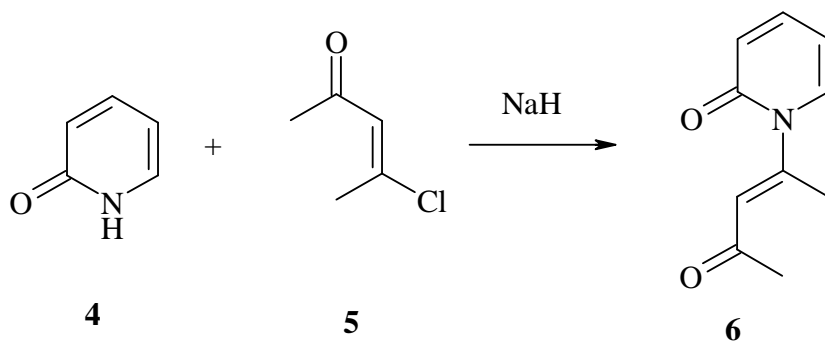
2-1- تهیهی انامینون‌ها

از مهمترین روش‌های عمومی تهیهی انامینون‌ها، تراکم مستقیم آمونیاک یا آمین‌های نوع اول یا دوم با 1،3-دی‌کتون‌های **1** یا 3-کتواسترها است. از استرهای وینیلی¹ **2**، اسید کلریدهای وینیلی و یا مشتقات سولفونیل **3** نیز می‌توان به جای ترکیبات 1،3-دی‌کتون استفاده کرد [6].

R¹ = alkyl, aryl, alkoxy; R² = alkyl, aryl; R³ = H, Me, Et; X = Br, Cl, sulfinyl

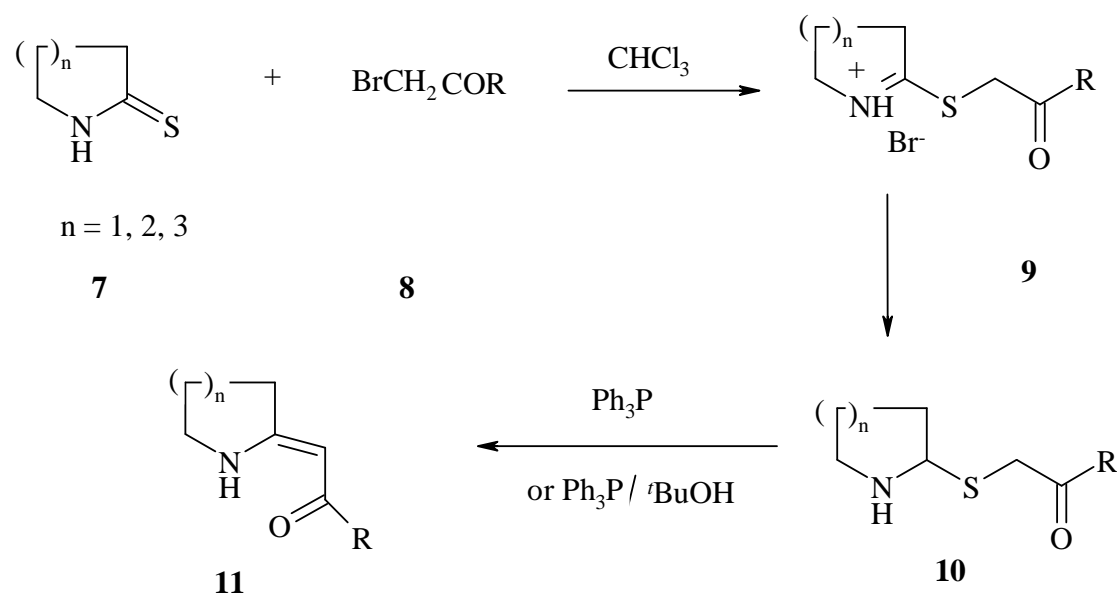
به عنوان مثال در مجاورت سدیم هیدرید، 2-پیریدون² **4** با اسید هالید وینیلی **5** وارد واکنش شده و انامینون **6** را ایجاد می‌کند [7].

¹ Vinylogous Esters

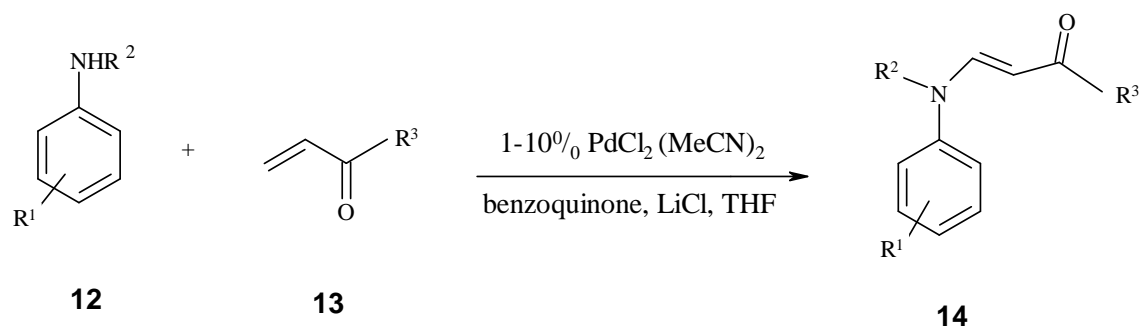
² 2-Pyridone

همچنین از واکنش لاکتام‌ها و لاکتیم‌ها با ترکیبات متیلنی فعال و نوکلئوفیل‌های دیگر نیز می‌توان انامینون‌ها را سنتز کرد. به عنوان مثال اشمنوزر¹ و همکارانش از واکنش تیولاکتام‌ها **7** با برومو متیل کتون یا استرهای **8** در مجاورت تری‌فنیل فسفین یا تری‌فنیل فسفین همراه پتاسیم ترشیو بوتوکسید توانستند انامینون **11** را سنتز کنند [8].

R = alkyl, aryl, OMe, OEt,

در روشی دیگر برای سنتز انامینون‌ها از تبدیلات کاتالیز شده با کمپلکس پالادیوم ($\text{PdCl}_2(\text{CH}_3\text{CN})_2$) استفاده شده است [9].

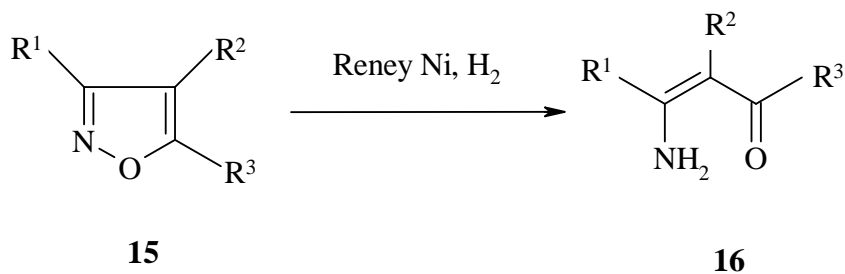

$\text{R}^1 = \text{H}, o\text{-Br}, o\text{-NO}_2, p\text{-Me}; \text{R}^2 = \text{H}, \text{Me}; \text{R}^3 = \text{OMe}, \text{Me}$

¹ Eschenmoser

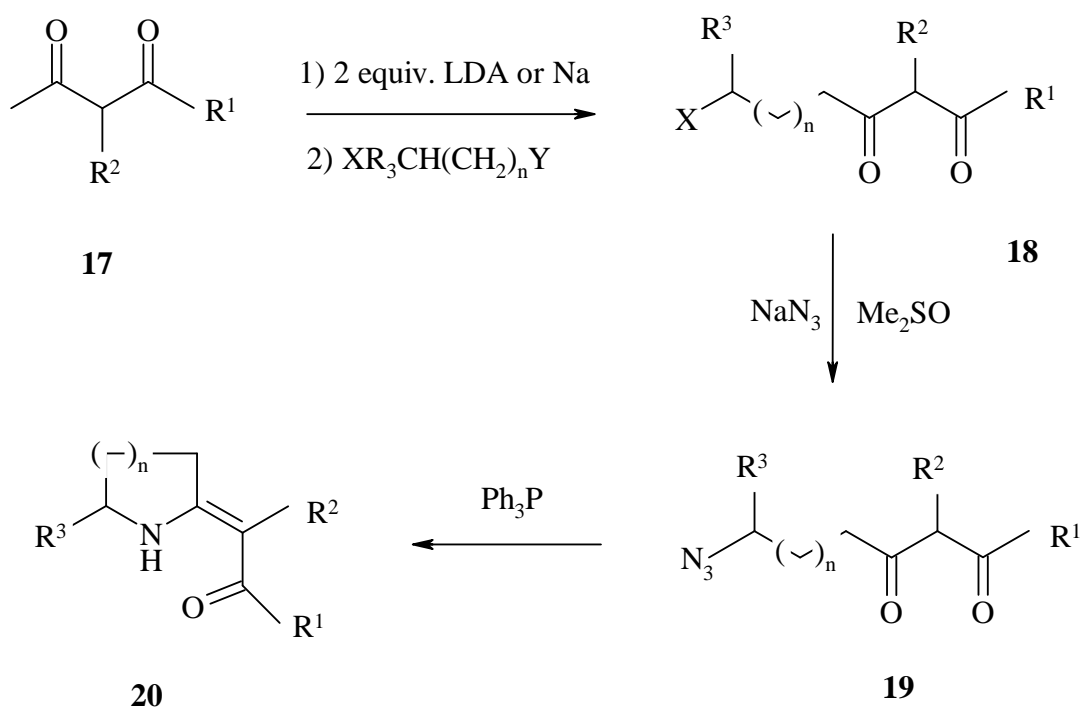

حلقه ایزوکسازولها¹ نیز به روش کاهشی در مجاورت نیکل رانی² می‌توانند تبدیل به انامینون‌ها شوند [10].

$R^1, R^2, R^3 = \text{alkyl, ester}$

از روش‌های دیگر سنتز انامینون‌ها واکنش درون مولکولی آزا-ویتینگ³ است که با آلکیل دار کردن دی‌انیون‌ها با α, ω -دی‌هالو آلکان‌ها و سپس واکنش با سدیم آزید و تری‌فنیل فسفین، حاصل می‌گردد [11].

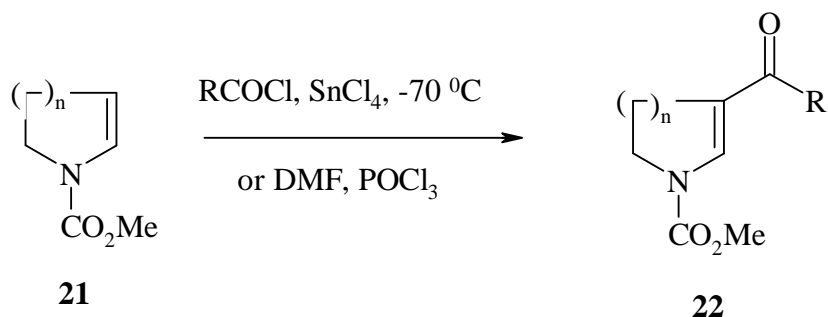
$R^1 = \text{Me, EtO}; R^2, R^3 = \text{H, Me}; X, Y = \text{Br, Cl}; n = 1, 2, 3, 4$

¹ Isoxazoles

² Raney Nickle

³ Intramolecular Aza-Wittig Reaction

با استفاده از واکنش‌های ویلزمایر¹ و فریدل-کرافتس نیز می‌توان انامینون‌ها را سنتز کرد [12].

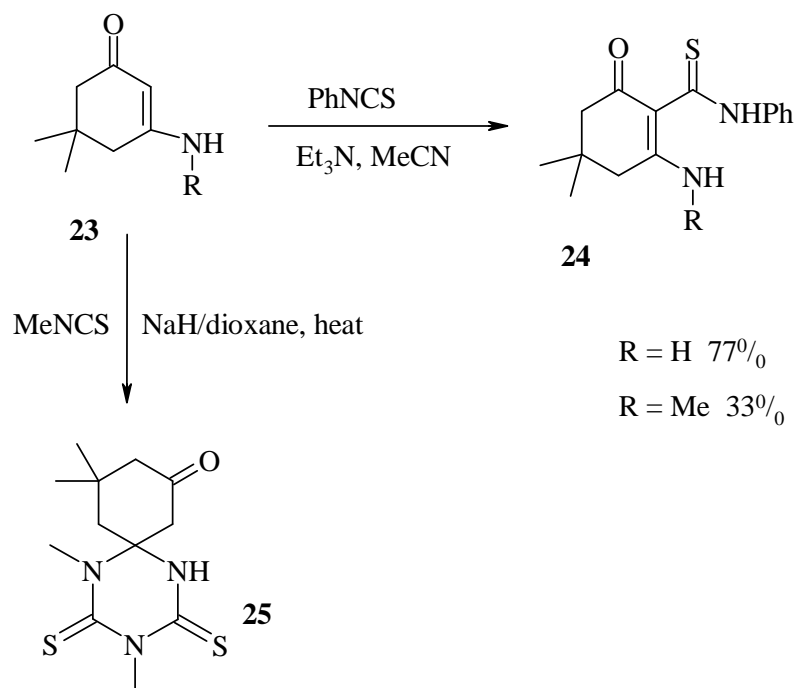
R = H, Me, *n*-C₈H₁₇; n = 1, 2

3-1- واکنش انامینون‌ها

همان‌طور که قبلاً اشاره شد، انامینون‌ها به واسطه‌ی داشتن مراکز فعال، می‌توانند انواع واکنش‌های الکتروفیلی، نوکلئوفیلی و رادیکالی را انجام دهند. در مباحث زیر به بعضی از آنها اشاره خواهیم کرد.

1-3-1- واکنش انامینون‌ها با الکترون‌دوست‌ها

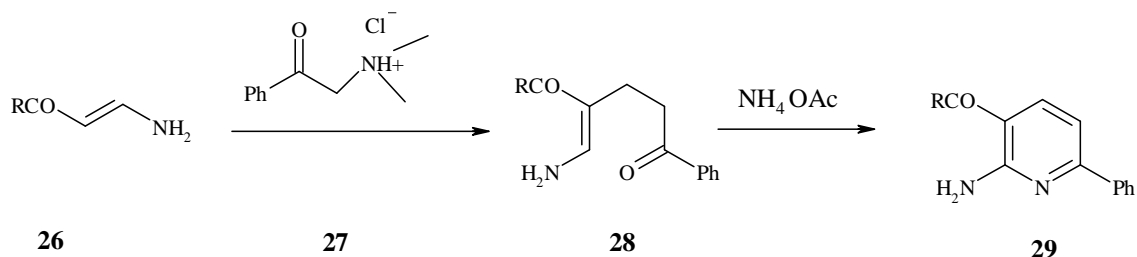
برای اولین بار گرین‌هیل² و همکارانش در سال 1990 نشان دادند که واکنش انامینون‌های حلقوی با ایزوتیوسیانات‌ها با توجه به شرایط واکنش می‌تواند از مسیرهای مختلفی پیش رود [13].

¹ Vilsmeier Reaction

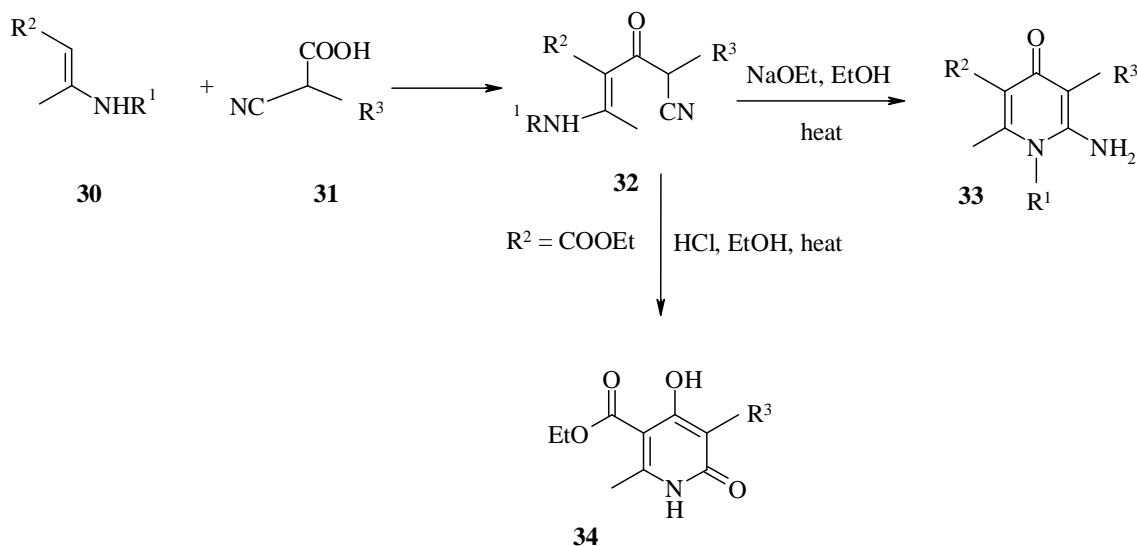
² Greenhill

همچنین واکنش انامینون **26** با 3-دی‌متیل‌آمینو-1-فنیل‌پروپانون هیدروکلراید **27** از طریق حدواسط **28** به آمینوپیریدین استخلاف دار **29** منجر می‌شود [14].

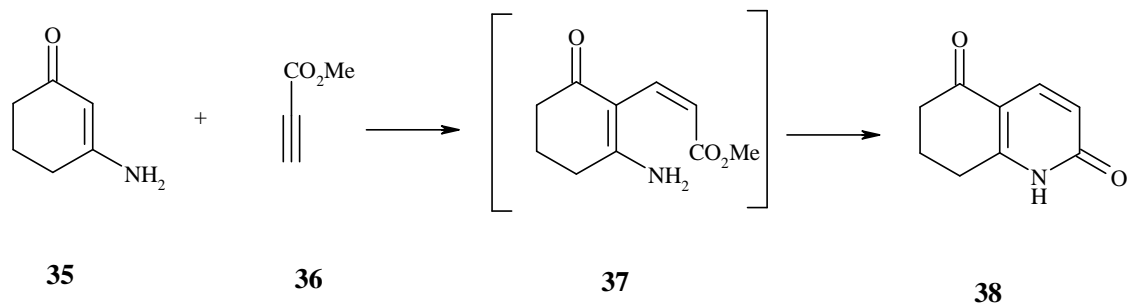

R = Me

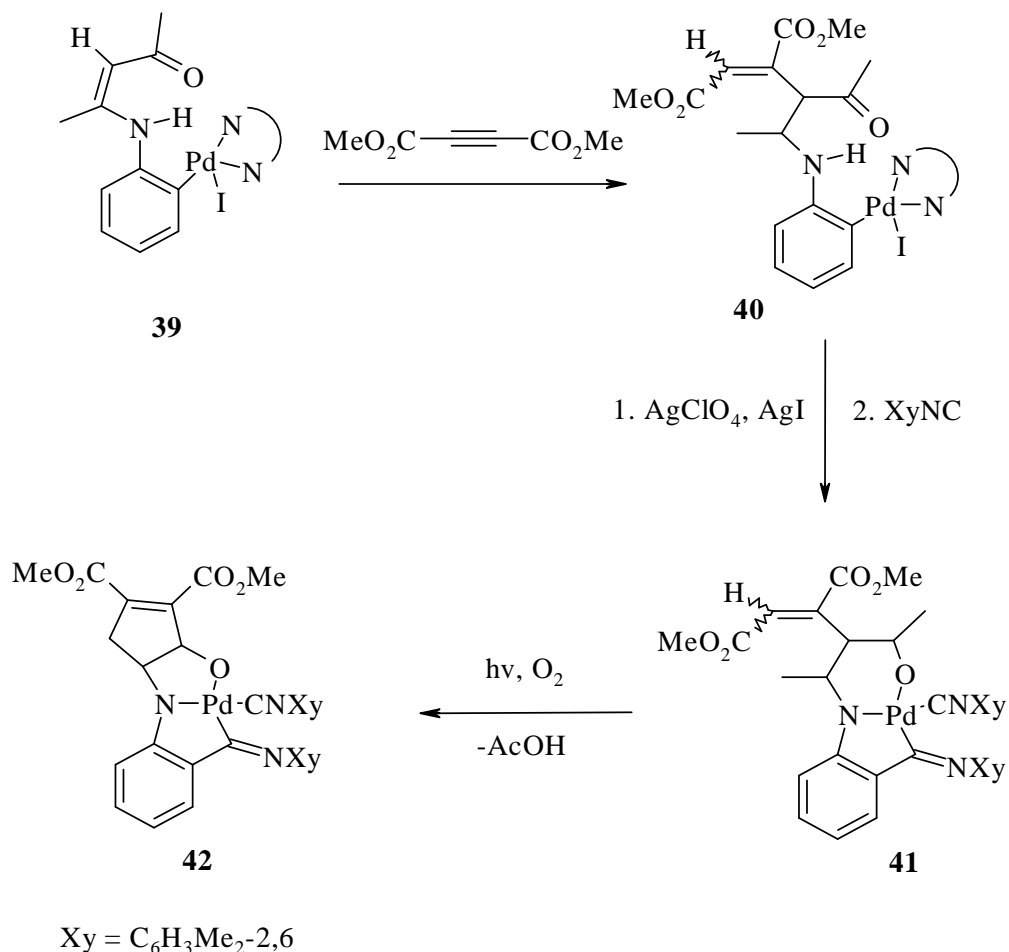
انامینون‌ها می‌توانند در موقعیت بتا توسط آلفا-سیانو کربوکسیلیک اسیدها آسیله شوند و محصول **32** را ایجاد کنند. این محصول پیش‌ماده‌ی مناسبی برای تولید 2-آمینو-4-پیریدون‌های **33** و 2-پیریدون‌های **34** می‌باشد [15].

انامینون **35** با متیل پروپیونات¹ واکنش داده و هتروسیکل **38** را ایجاد می کند [16].

واکنش حلقه زایی انامینون‌های کمپلکس شده با پالادیم **39** و استر استیلنی دی‌متیل استیلن دی‌کربوکسیلات (DMAD)، از موارد جدید واکنش‌های جایگیری² است. در این روش دی‌متیل استیلن دی‌کربوکسیلات به پیوند C-H انامینون اضافه شده و ترکیب **40** را ایجاد می کند. این ترکیب بعد از اکسایش، در مجاورت نور، واکنش حلقه‌زایی را انجام می دهد. این روش را ویسنته³ و همکارانش از اسپانیا، در سال 2010 گزارش کردند [17].

¹ Methyl Propionate

² Insertion Reaction

³ Vicente